Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2026–2027

Vragen gesteld door de leden der Kamer

2026Z25321

Vragen van het lid **Van Meijeren** (FVD) aan de Minister en de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid en de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over *het geheimhouden van lidmaatschap van vrijmetselaarsloges en andere besloten genootschappen door rechters, officieren van justitie, topambtenaren en bewindspersonen* (ingezonden 17 november 2026).

Vraag 1
Erkent u het belang van transparantie over het lidmaatschap van rechters, officieren van justitie, topambtenaren en bewindspersonen van besloten genootschappen, zoals vrijmetselaarsloges? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?

Vraag 2
Hoe beoordeelt u de conclusie van de commissie voor Binnenlandse Zaken van het Britse Lagerhuis uit 1997 dat niets het vertrouwen in publieke instellingen zozeer ondermijnt als de wetenschap dat sommige ambtsdragers lid zijn van een geheim genootschap dat onder meer de onderlinge bevordering van zijn leden ten doel heeft?[1]

Vraag 3
Hoe beoordeelt u het dat rechters en officieren van justitie op grond van de Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren (Wrra) wél moeten melden dat zij bestuurslid zijn van een vereniging of politieke partij, maar níet dat zij lid zijn van een vrijmetselaarsloge of ander besloten genootschap, en dat ook topambtenaren op grond van de Ambtenarenwet 2017 alleen nevenwerkzaamheden en financiële belangen hoeven te melden?[2]

Vraag 4
Bent u bekend met de uiteenzetting van de Minister van Justitie en Veiligheid dat transparantie over zulk lidmaatschap moet worden afgewogen tegen de vrijheid van vereniging, de persoonlijke levenssfeer en de rechterlijke

[1] Home Affairs Committee (House of Commons), Third Report, Session 1996–97, Freemasonry in the Police and the Judiciary, HC 192; aangehaald in The Guardian, november 2009.
[2] Artikelen 44 en 44a Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren; Leidraad onpartijdigheid en nevenfuncties in de rechtspraak (januari 2014), p. 8–9; Stb. 2012, 665, nota van toelichting; artikel 8, tweede lid, Ambtenarenwet 2017.

onafhankelijkheid, en dat die afweging «niet automatisch» tot een verplichting leidt?[3] Wie heeft die afweging wanneer daadwerkelijk gemaakt, en waar is zij vastgelegd?

Vraag 5
Hoe beoordeelt u de erkenning van de Minister van Justitie en Veiligheid dat er situaties kunnen ontstaan waarin door het lidmaatschap van een vereniging of genootschap «de schijn van een gebrek aan onafhankelijkheid of onpartijdigheid kan worden gewekt»?[4]

Vraag 6
Hoe kan een procespartij in zulke situaties beoordelen of er sprake is van een schijn van partijdigheid, als zij niet kan controleren of de rechter en de wederpartij, diens advocaat of de officier van justitie lid zijn van hetzelfde besloten genootschap?

Vraag 7
Bent u ermee bekend dat het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft geoordeeld dat het lidmaatschap van een rechter van de vrijmetselarij op zichzelf geen twijfel aan zijn onpartijdigheid wekt, maar dat dit afhangt van de omstandigheden van het geval, bijvoorbeeld wanneer de rechter een medelid persoonlijk kent?[5] Hoe kan een procespartij zulke omstandigheden ooit aanvoeren, als zij niet weet dat de rechter lid is? Hoe beoordeelt u het dat in de zaak Kiiskinen en Kovalainen tegen Finland de procespartij pas bijna vier jaar na de laatste zitting, en dan nog toevallig via een krantenbericht, ontdekte dat de rechter vrijmetselaar was?

Vraag 8
Hoe verhoudt de huidige praktijk, waarin de rechter zelf beoordeelt of hij zijn lidmaatschap van een besloten genootschap meldt, zich tot de vaststelling van de wetgever dat, als het al dan niet melden van een gegeven aan het oordeel van de rechter zelf wordt overgelaten, «het gevaar aanwezig» blijft «dat juist die elementen ontbreken die in een concrete zaak inzicht kunnen geven in de al dan niet onpartijdigheid» van de rechter?[6] Waarom laat u die beoordeling dan toch aan de individuele rechter over?

Vraag 9
Erkent u dat een meldplicht voor lidmaatschap van besloten genootschappen een legitiem doel dient, omdat zij het vertrouwen van het publiek beschermt en het mogelijk maakt functionarissen buiten zaken te houden waarin (de schijn van) partijdigheid kan ontstaan, en dat zij proportioneel is wanneer het lidmaatschap toegestaan blijft, op zichzelf geen gevolgen heeft voor de loopbaan en op dezelfde wijze wordt geregistreerd als de nevenfuncties die rechters en officieren van justitie nu al openbaar moeten melden?[7] Zo nee, waarom zou lidmaatschap van een besloten genootschap meer bescherming verdienen dan een bestuursfunctie bij een vereniging? Erkent u in dat geval ten minste dat een meldplicht proportioneel is wanneer het lidmaatschap alleen kenbaar is voor wie daar in een concrete zaak belang bij heeft, zoals een procespartij die wil weten of haar rechter lid is? Zo nee, waarom niet?

Vraag 10
Erkent u dat het aan individuele functionarissen overlaten om per geval te bepalen of zij hun lidmaatschap melden, het vertrouwen van het publiek niet waarborgt? Zo ja, welke gevolgen verbindt u daaraan voor rechters? Zo nee, waarom niet?

---

[3] Aanhangsel Handelingen II, vergaderjaar 2024–2025, nr. 2916, antwoord 4.
[4] Idem.
[5] EHRM (beslissing) 15 juni 2000, Salaman t. Verenigd Koninkrijk, nr. 43505/98; EHRM (beslissing) 1999, Kiiskinen en Kovalainen t. Finland, nr. 26323/95, ECHR 1999-V, en de daaraan voorafgaande beslissing van de Europese Commissie voor de Rechten van de Mens.
[6] Kamerstuk 29 937, nr. 3, p. 12–13.
[7] Vgl. High Court of Justice (England and Wales) 17 februari 2026, R (United Grand Lodge of England) v Commissioner of Police of the Metropolis [2026] EWHC 330 (Admin), rov. 35–47.

Vraag 11
Bent u ermee bekend dat de Londense politie haar agenten sinds december 2025 verplicht lidmaatschap van zulke genootschappen te melden, dat de Engelse rechter in februari 2026 een verzoek van de vrijmetselaars om die meldplicht te toetsen heeft afgewezen, en dat die rechter daarbij betrok dat uit inlichtingenrapporten bleek dat in een klein aantal gevallen op zijn minst de indruk bestond dat banden binnen de vrijmetselarij beslissingen hadden beïnvloed?[8] Waarom zou wat in Londen geldt voor agenten, in Nederland niet kunnen gelden voor rechters, die beslissen over de vrijheid en het bezit van burgers?

Vraag 12
Hoe beoordeelt u de overweging van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens dat lidmaatschap van verenigingen die een rigide en onverbrekelijke solidariteitsband tussen hun leden scheppen, een probleem kan opleveren voor de nationale veiligheid en de openbare orde wanneer leden een publiek ambt bekleden?[9] Welke gevolgen verbindt u daaraan voor rechters, officieren van justitie en topambtenaren?

Vraag 13
Welke besloten genootschappen zijn u bekend, naast vrijmetselaarsloges en de Haagsche Schouw, waarvan rechters, officieren van justitie of topambtenaren lid zijn of kunnen zijn? Zo geen, hoe kunt u dan beoordelen of de huidige meldregels volstaan?

Vraag 14
Bent u bereid een neutraal geformuleerde meldplicht uit te werken voor rechters, leden van het Openbaar Ministerie en topambtenaren, voor lidmaatschap van besloten genootschappen, met criteria die in ieder geval vrijmetselaarsloges en besloten netwerken als de Haagsche Schouw omvatten? Zo nee, waarom niet?

Vraag 15
Bent u lid, of bent u lid geweest, van een vrijmetselaarsloge of een ander besloten genootschap, zoals de Haagsche Schouw? Zo ja, van welk genootschap en in welke periode?

Vraag 16
Bent u bereid deze vraag voor te leggen aan alle overige leden van het kabinet en hun antwoorden aan de Kamer te zenden? Zo nee, waarom niet?

---

[8] Zie noot 7.
[9] EHRM 31 mei 2007, Grande Oriente d'Italia di Palazzo Giustiniani t. Italië (nr. 2), nr. 26740/02, § 55.